

Sygn. akt XVII AmE 44/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Ewa Malinowska**

protokolant: sekretarz sądowy Patrycja Żuk

po rozpoznaniu 23 lutego 2016 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z odwołania **Elektrowni (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w C.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki**

o wymierzenie kary pieniężnej

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z 31 grudnia 2014 r., znak: (...)

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od powoda Elektrowni (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w C. na rzecz pozwanego Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

SSO Ewa Malinowska

Sygn. akt XVII AmE 44/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 grudnia 2014 r., znak: (...), Prezes Urzędu Regulacji Energetyki orzekł, że:

1) przedsiębiorca: Elektrownia (...) Spółka Akcyjna, z siedzibą w C., nie wywiązał się w 2013 r. z określonego wart. 9a ust. 8 ustawy - Prawo energetyczne (dalej: PE) obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwa pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 91 ust. 1 PE wydanego dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub uiszczenia opłaty zastępczej w terminie określonym w art. 9a ust. 5 PE (w brzmieniu obowiązującym od dnia 30 kwietnia 2014 r.), obliczonej w sposób określony w art. 9a ust. 8a PE,

2) za działanie opisane w punkcie pierwszym wymierzył przedsiębiorcy karę pieniężną w kwocie 15.500 zł, tj. w wysokości (...) przychodu z działalności koncesjonowanej, osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2013 r.

(decyzja, k. 4-9).

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła Elektrociepłownia (...), zaskarżając decyzję w całości i wnosząc o jej uchylenie w całości, względnie zmianę decyzji i umorzenie postępowania w sprawie. Powód wniosł również o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Zaskarżonej decyzji zarzucono:

1) naruszenie art. 56 ust. 1 pkt 1a w zw. z art. 9a ust.8 PE, poprzez przyjęcie, że powódka Elektrownia (...) S.A. z siedzibą w C. w chwili wydawania zaskarżonej decyzji może być uznana za nieprzestrzegającą obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki świadectwa pochodzenia z kogeneracji albo za nie uiszczającą opłatę zastępczą, o której mowa w art. 9a ust. 8 PE;

2) naruszenie art. 9a ust.8 w zw. z art. 56 ust. 1 pkt 1a PE, poprzez nie zaliczenie na poczet wymierzonej kary pieniężnej, uiszczonej przez powódkę kwoty 9.241,02 zł;

3) naruszenie art. 4 ust. 1 pkt 2 lit. a) w związku z art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r., poz. 490), poprzez przyjęcie, że powołany przepis ustawy, który wszedł w życie w dniu 30 kwietnia 2014 r. może mieć zastosowanie do rozpoznawanej sprawy;

4) naruszenie art. 56 ust. 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. PE poprzez nieuwzględnienie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki przy ustaleniu wysokości kary pieniężnej stopnia szkodliwości czynu, stopnia zawinienia oraz dotychczasowego zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowych,

5) naruszenie art. 56 ust. 6a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. PE poprzez nieodstąpienie przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki od wymierzenia kary pieniężnej, albowiem stopień szkodliwości czynu w niniejszej sprawie jest znikomy, a Elektrownia (...) S.A. z siedzibą w C. przed wydaniem zaskarżonej decyzji zaprzestała naruszania prawa i zrealizowała obowiązek.

(odwołanie, k. 10-17).

W odpowiedzi na odwołanie Prezes URE wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(odpowiedź na odwołanie, k. 36-40).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 28 lipca 2003 r. Prezes URE udzielił Elektrociepłowni (...) S.A. z siedzibą w C. koncesji na obrót energią elektryczną do 31 grudnia 2030 r.

dowód: okoliczność bezsporna

W roku 2013 Spółka dokonała sprzedaży energii elektrycznej na rzecz odbiorców końcowych w ilości 17.113,100 MWh.

dowód: pismo Elektrociepłowni (...) z 29.04.2014 r. wraz z załącznikami, k. 8-11 akt admin.

Przedsiębiorca nie przedstawił Prezesowi URE do umorzenia świadectw pochodzenia z kogeneracji za 2013 r. w ilości odpowiadającej przepisom prawa, tj. 154,017 MWh. Do 30 czerwca 2014 r. nie uiszczył również na rachunek Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, należnej opłaty zastępczej w wysokości 9.241,02 zł.

dowód: okoliczność bezsporna

Pismem z 2 października 2014 r. Prezes URE zawiadomił Elektrociepłownię (...) o wszczęciu z urzędu postępowania ws. wymierzenia Spółce kary pieniężnej w zw. z ujawnieniem możliwości nieprzestrzegania w roku 2013, obowiązku określonego w art. 9a ust. 8 PE.

dowód: zawiadomienie o wszczęciu postępowania, k. 12-14 akt admin.

W dniu 14 października 2014 r. Elektrociepłownia (...) wpłaciła na rachunek Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej kwotę 9.241,02 zł tytułem opłaty zastępczej.

dowód: kopia potwierdzenia realizacji przelewu, k. 18 akt admin.; pismo strony postępowania z wnioskiem o umorzenie postępowania, k. 16-17 akt admin.

W 2013 roku Elektrociepłownia (...) osiągnęła przychód z działalności koncesjonowanej, polegającej na obrocie energią elektryczną w wysokości 4.520.856,58 zł.

dowód: oświadczenie Elektrociepłowni (...) z 15.10.2014 r., k. 23 akt admin.

Dnia 31 grudnia 2014 r. Prezes URE wydał decyzję, która została zaskarżona w niniejszym postępowaniu sądowym.

Sąd przyznał moc dowodową wszystkim zgromadzonym w sprawie dokumentom zawartym w aktach administracyjnych sprawy, uznając je za wiarygodne. Powyżej opisany stan faktyczny znajduje oparcie we wszystkich przeprowadzonych dowodach, które zostały przywołane przy ustalaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie podlegało oddaleniu jako bezzasadne.

Zgodnie z art. 9a ust. 8 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, odbiorca przemysłowy, przedsiębiorstwo energetyczne, odbiorca końcowy oraz towarowy dom maklerski lub dom maklerski, o których mowa w ust. 1a, są obowiązani:

- 1) uzyskać i przedstawić do umorzenia Prezesowi URE świadectwo pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 9l ust. 1, wydane dla energii elektrycznej wytworzonej w jednostkach kogeneracji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2) uiszczyć opłatę zastępczą, w terminie określonym w ust. 5, obliczoną w sposób określony w ust. 8a.

Natomiast w myśl art. 9a ust. 5 pkt 2 PE, opłaty zastępcze, o których mowa w ust. 8 pkt 2, stanowią przychód Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i uiszczą się na rachunek bankowy funduszu do dnia 30 czerwca każdego roku, za poprzedni rok kalendarzowy.

Stosownie do art. 56 ust. 1 pkt 1a PE, karze pieniężnej podlega ten, kto nie przestrzega obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia Prezesowi URE świadectwa pochodzenia, świadectw pochodzenia biogazu lub świadectwa pochodzenia z kogeneracji albo nie uiszczą opłat zastępczych, o których mowa w art. 9a ust. 1 i 8, lub nie przestrzega obowiązków zakupu energii elektrycznej, o których mowa w art. 9a ust. 6, lub nie przestrzega obowiązków zakupu ciepła, o których mowa w art. 9a ust. 7, lub przedkłada Prezesowi URE wnioski o wydanie świadectwa pochodzenia, świadectw pochodzenia biogazu lub świadectwa pochodzenia z kogeneracji zawierające dane lub informacje niezgodne ze stanem faktycznym.

Przewidziana w tym przepisie odpowiedzialność za nieprzestrzeganie wskazanych obowiązków ma charakter obiektywny i niezależny od przeszkód napotykanych przez przedsiębiorcę w prowadzonej działalności gospodarczej, w tym działalności koncesjonowanej. Odpowiedzialność ta ma charakter obiektywny, ponieważ dla stwierdzenia naruszenia przez przedsiębiorcę ciężących na nim obowiązków wystarczające jest ustalenie, że dany podmiot zachował się w sposób sprzeczny z wiążącym go nakazem lub zakazem.

W niniejszej sprawie poza sporem jest, że w powód w roku 2013 dokonał sprzedaży na rzecz odbiorców końcowych energii elektrycznej w ilości 17.113,100 MWh. W konsekwencji, na mocy powołanego wyżej art. 9a ust 8 ustawy, był on obowiązany do uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectwa pochodzenia z kogeneracji, o którym mowa w art. 9l ust. 1 pkt 1 PE na łączną ilość 154,017 MWh, bądź uiszczenia opłaty zastępczej w wysokości odpowiadającej tej ilości energii elektrycznej, tj. w wysokości 9.241,02 zł.

Okolicznością niekwestionowaną jest również, że powód nie uzyskał i nie przedstawił do umorzenia wskazanego świadectwa pochodzenia, jak i nie wniósł opłaty zastępczej do dnia 30 czerwca 2014 r. Elektrownia (...) uiszcza daną kwotę dopiero w dniu 14 października 2014 r., po zawiadomieniu jej przez Prezesa URE o wszczęciu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej za niedopełnienie obowiązku z art. 9a ust 8 PE.

Istota sporu sprowadzała się w niniejszej sprawie do rozstrzygnięcia zagadnienia, czy – jak wywodził powód – uiszczenie opłaty zastępczej po upływie ustawowego terminu stanowi wypełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust 8 PE i w konsekwencji uzasadnia odstąpienie przez Prezesa URE od wymierzenia przedsiębiorcy kary pieniężnej w oparciu o art. 56 ust. 6a PE.

W ocenie Sądu Okręgowego, stanowisko Elektrowni (...) nie zasługuje na uwzględnienie. Za ugruntowany, zarówno w orzecznictwie sądów, jak i doktrynie, należy uznać pogląd, że wskazany w art. 9a ust. 5 pkt 2 PE termin do uiszczenia opłaty zastępczej (30 czerwca danego roku, za poprzedni rok kalendarzowy) jest terminem prawa materialnego, który nie podlega przedłużeniu ani przywróceniu. Czynność dokonana po upływie tego terminu jest zatem bezskuteczna i dlatego podmiot zobowiązany nie może skutecznie zrealizować nałożonego na niego obowiązku ustawowego po upływie terminu (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 30 kwietnia 2014 r., sygn. akt. VI ACa 927/13, (...) Prawnej LEX nr 1469472). Uchybienie powyższemu terminowi, bez względu na jego przyczynę, wyczerpuje znamiona czynu określonego w art. 56 ust. 1 pkt 1a PE. Spóźniona wpłata kwoty, odpowiadającej opłacie zastępczej, nie niweczy więc bezprawności wcześniejszego zaniechania (braku realizacji) ustawowego obowiązku i może być traktowana jedynie jako okoliczność wpływająca na ocenę stopnia szkodliwości czynu (por. Z. Muras, „Prawo energetyczne. Komentarz.”, Lex Omega 2010). Tym samym, nie można przyjąć, że w dacie wydania zaskarżonej decyzji powód nie mógł być uznany za nieprzestrzegający obowiązku wynikającego z art. 9a ust 8 PE.

Należy również zauważyć, że na powyższe stanowisko, co do charakteru prawnego terminu określonego w art. 9a ust. 5 PE, powołuje się także sam powód, dla uzasadnienia zarzutu niezaliczenia przez Prezesa URE wpłaconej po terminie opłaty zastępczej na poczet wymierzonej kary pieniężnej (odwołanie, k. 17). Zdaniem Sądu, opłatę tę należy uznać za świadczenie nienależne. Z tego tytułu powód jest uprawniony do żądania jej zwrotu od Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, albo wystąpienia do Funduszu z wnioskiem o zaliczenie opłaty na poczet kary lub przyszłych należności. Nie jest tu zatem właściwy do podejmowania jakichkolwiek decyzji Prezes URE. Z tych względów, zarzut sformułowany w pkt 2 odwołania był chybiony.

Nie zasługiwał również na uwzględnienie zarzut naruszenia art. 4 ust. 1 pkt 2 lit. a w zw. z art. 4 ust. 2 ustawy z 14 marca 2014 r. nowelizującej Prawo energetyczne. Zgodnie z tym unormowaniem, zakres obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectwa pochodzenia z kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej, o którym mowa w art. 9a ust. 8 ustawy zmienianej w art. 1, określa się dla jednostki kogeneracji, o której mowa w art. 9l ust. 1 pkt 1a ustawy zmienianej w art. 1, na poziomie 0,9% w 2013 r. Według art. 4 ust. 2 pkt 2, zakres obowiązku, o którym mowa w ust. 1, określa minimalny udział ilościowy sumy energii elektrycznej wynikającej z uzyskanych i umorzonych świadectw pochodzenia z kogeneracji lub z uiszczonych opłat zastępczej, odniesiony do całkowitej sprzedaży energii elektrycznej odbiorcom końcowym niebędących odbiorcami przemysłowymi, o których mowa w art. 9a ust. 1a pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1, przez przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania energii elektrycznej lub obrotu tą energią i sprzedające tę energię odbiorcom końcowym.

Nie jest trafne stanowisko powoda, iż wskazana regulacja, która weszła w życie 30 kwietnia 2014 r., nie może mieć zastosowania w niniejszej sprawie. Przepis ten stanowi bowiem powtórzenie zapisu § 9 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 26 lipca 2011 r. ws. sposobu obliczania danych podanych we wniosku o wydania świadectwa pochodzenia z kogeneracji oraz szczegółowego zakresu obowiązków uzyskania i przedstawienia do umorzenia tych świadectw, uiszczenia opłaty zastępczej i obowiązku potwierdzania danych dotyczących ilości energii elektrycznej wytworzonej w wysokosprawnej kogeneracji. W myśl § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia, zakres obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectwa pochodzenia z kogeneracji lub uiszczenia opłaty zastępczej, o którym mowa w art. 9a ust. 8 ustawy, określa się dla jednostki kogeneracji, o której mowa w art. 9l ust. 1 pkt 1a ustawy na poziomie:

- a) 0,4% w 2011 r.,
- b) 0,6% w 2012 r.,
- c) **0,9% w 2013 r.**,
- d) 1,1% w 2014 r.,
- e) 1,3% w 2015 r.,
- f) 1,5% w 2016 r.,
- g) 1,8% w 2017 r.,
- h) 2,3% w 2018 r.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że zaskarżona decyzja wydana została w oparciu o regulacje prawne obowiązujące w roku, którego dotyczy obowiązek powoda, wynikający z art. 9a ust 8 PE.

W art. 56 ust. 6a PE przewidziano, że Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek. Istotne jest przy tym, że obie ww. przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

Konsekwencją przyjęcia, że uiszczenie opłaty zastępczej po upływie ustawowego terminu nie może być uznane za wypełnienie obowiązku, o którym mowa w art. 9a ust 8 PE, jest brak podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie instytucji odstąpienia od wymierzenia kary. Ponadto, zdaniem Sądu, zastosowanie w analizowanym przypadku wskazanej instytucji byłoby rażąco niesprawiedliwe wobec przedsiębiorców, którzy terminowo wykonują obowiązki administracyjne. Z tej przyczyny brak podstaw do twierdzenia, że działanie powoda, polegające na nieuiszczeniu opłaty w terminie, charakteryzowało się znikomym stopniem społecznej szkodliwości.

Należy również zauważyć, iż skutkiem zastosowania wobec powoda instytucji odstąpienia od wymierzenia kary pieniężnej byłoby zwolnienie go z obowiązku zapłaty także tego składnika kary pieniężnej, który odpowiada opłacie zastępczej. Wynika to z faktu, że kara pieniężna – zgodnie z wzorem zamieszczonym w art. 56 ust. 2a pkt 3 PE, obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji - nie może być niższa od 1,3 - krotności nieuiszczonej opłaty, a zatem kara pieniężna obejmuje także samą nieuiszczoną opłatę zastępczą. W tej sytuacji zastosowanie odstąpienia od wymierzenia kary wobec powoda, który nie uiścił opłaty w terminie, prowadziłoby do zwolnienia go z obowiązku uiszczenia jakiegokolwiek opłaty w ogóle.

W ocenie Sądu, należy podzielić stanowisko pozwanego, że działaniom powoda nie można przypisać znikomego stopnia społecznej szkodliwości także z uwagi na to, że ich skutkiem było poniesienie przez (...) szkody w wysokości 9.241, 02 zł. Opłaty zastępcze są bowiem przeznaczane przez Fundusz, między innymi, na rozbudowę i modernizację infrastruktury ochrony środowiska w Polsce, wdrażanie projektów ekologicznych, dofinansowanie przedsięwzięć mających na celu osiągnięcie przez Polskę efektów ekologicznych wynikających ze zobowiązań międzynarodowych. Wobec nieuiszczenia przez powoda opłaty zastępczej, Fundusz pozbawiony został części środków na sfinansowanie powyższych inwestycji, co wprost godzi w prawnie chronione dobro – środowisko naturalne i zakłóca nadzorowany przez Prezesa URE proces wprowadzania do polskiej energetyki zmian służących zmniejszeniu zużycia paliwa i unowocześnieniu technologii wytwarzania energii elektrycznej (por. wyrok SA w W-wie z 12.12.2012 r., VI ACa 755/12, System Informacji Prawnej Lex nr 1306096).

Powyżej wskazane okoliczności skłaniają do wniosku, że w niniejszej sprawie nie było podstaw do zastosowania instytucji odstąpienia od wymierzenia kary. Wobec tego Prezes URE był uprawniony do nałożenia na powoda kary pieniężnej.

Sąd Okręgowy w pełni podziela ocenę pozwanego, co do zasadności orzeczenia kary pieniężnej, jak i jej wysokości. Powód nie przedstawił okoliczności, które podważałyby, czy to zasadność wymierzenia kary, czy też jej wymiar.

W myśl art. 56 ust. 6 PE, ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes URE uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe.

Wbrew zarzutom odwołania, Prezes URE prawidłowo uwzględnił wymienione powyżej dyrektywy wymiaru kary. Podtrzymując przedstawioną powyżej argumentację, co do stopnia społecznej szkodliwości Sąd Okręgowy przyjął, że w niniejszej sprawie stopień ten należy ocenić jako znaczny. Okoliczność uiszczenia opłaty po terminie, choć nie może zostać uznana za spełnienie obowiązku, jest okolicznością łagodzącą, mającą wpływ na wymiar kary. Pozwany zasadnie uwzględnił również, jako okoliczność obciążającą, fakt wcześniejszego niewywiązywania się przez powoda z obowiązku określonego w art. 9a ust. 8 PE. Ostatecznymi decyzjami Prezesa URE z 27 listopada 2009 r. (znak: (...)) nałożono na Spółkę karę w wysokości 154.539,92 zł za niewypełnienie obowiązku w 2007 r., a decyzją z 31 grudnia 2009 r. (znak: (...)) wymierzono jej karę 201.130 zł za niewypełnienie obowiązku w 2008 r.

Nietrafny jest zarzut nieuwzględnienia przez Prezesa URE przy wymiarze kary możliwości finansowych powoda. W 2013 roku powód osiągnął z działalności koncesjonowanej, polegającej na obrocie energią elektryczną, przychód w wysokości (...) zł. Zdaniem Sądu, wysokość orzeczonej kary pozostaje we właściwej proporcji do wskazanego przychodu ((...)), mieści się w granicach określonych w art. 56 ust. 3 PE i nie wpłynie negatywnie na działalność gospodarczą i płynność finansową powoda. Pozwany trafnie uwzględnił przy miarkowaniu kary, że powód uzyskał w 2013 r. przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi w wysokości (...) zł oraz stratę netto w wysokości (...) zł, natomiast wartość aktywów trwałych wyniosła (...) zł (bilans, k. 19-21 akt admin.; rachunek zysków i strat, k. 22 akt admin.). Powód nie wskazał natomiast żadnych konkretnych argumentów, okoliczności i dowodów, które przemawiałyby za koniecznością zmniejszenia wymiaru kary z uwagi na sytuację finansową Spółki.

Z tych wszystkich względów, stwierdzając brak podstaw do uwzględnienia odwołania, na podstawie art. 479⁵³ § 1 k.p.c., Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

O kosztach postępowania rozstrzygnięto zgodnie z wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik procesu przyjmując, że na koszty należne Prezesowi URE złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 360 zł, ustalone na podstawie § 14 ust. 3 pkt 3 w zw. z § 2 ust. 1 i 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. ws. opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSO Ewa Malinowska